

פרוטוקול מס' 2
מישיבת ועדת העבודה שהתקיימה
ביום ד', כ"ב בחשוון תשי"ב -
21.11.1951 בטעה 9.15

משותפים
ע. גוברין - היו"ר
ס. בז'רנו
ג. סברסקי
א. סוסטק
ב. סינץ
א. סטופ
א. תבורי
ר. טרי
ה. בדג
ט. גרידי
ס. קלמר
א. וילנסקה
פ. חמדאן
בעדרים:

מזמנים: טר בר-ניב - בא-כח סדר העבודה
בא-כוח סדר הבחון.

סדר-היום: הצעת חוק שירות מילואים (תגמולים) תשי"א-1951.

היו"ר . גוברין: אני פותח את הישיבה.

בראשית הישיבה ברצוני להודיע לחברי הוועדה על חילופים שחלו: במקום חבר הכנסת ב. אבניאל ייכנס לוועדת-העבודה מטעם סיעת חרות סבר הכנסת א. סוסטק.

אנו עוברים לסדר-היום - פרק תלוי של החוק - קרנות תגמולים. כזכור לחברי הוועדה שארנו את הסעיף 8(ד) פתוח, היות ובעניני קרנות התגמולים מתעוררות מספר שאלות כלליות. אני מציע להשאיר גם את הפרק השלישי פתוח, ולעבור לפרק רביעי: ביצוע וענשים שלא ישנה כל החלטה שנקבל בסעיפים הקודמים.

סעיף 17: (א) מעביד חייב לנהל פנקס תמורות תגמול, שבו יירשמו, ביחס לכל עובד בנכד, הפרטים שייקבעו בתקנות; (ב) טר העבודה יקבע, בהודעה שתפורסם ברשומות, את טובי המעבידים שעליהם יחול סעיף זה; (ג) בהודעה על פי סעיף קטן (ב) רשאי טר העבודה לקבוע שפנקס תמורות התגמול יהיה חלק מפנקס אחר שהמעביד חייב לנהלו על פי חוק סדר העבודה שמונה על ביצועו.

ט. בז'רנו: במידה שנותן העבודה יסלם מה שבגיע לפי החוק, אין צורך לנהל פנקס מיוחד.

טר בר-ניב: סעיף זה אינו קטור עם התלום. צריך שתהיה איזו הוכחה שסילמו את הכסף. דבר זה אינה כולל, כמובן, מעביד המעסיק עובד אחד, לפי פקודת בתי-החרוטה ישנו פנקס כללי, ובו יהיה סדר נוסף. אין קטר בין שיטת התלומים ובין הצורך בפנקס.

סעיף 19:

- (א) סמכויותיו של מפקח עבודה, ביחס לכל מקום שיש לו יסוד להניח כי עובדו עובד, הן כסמכויותיו של מפקח לפי סעיף 10(1) לפקודת מחלקת העבודה, 1946;
- (ב) מפקח עבודה רשאי לחקור, בכל ענין הנוגע לחוק זה, כל אדם הנמצא במקום שאליו בא מפקח העבודה בתוקף סמכויותיו לפי סעיף קטן (א), אך לא ידרש אדם ליתן תשובה או עדות העלולה לגלגל עליו אספה פלילית. מפקח עבודה רשאי לרשום בפרוטוקול את תשובותיו והודעותיו של הנחקר;
- (ג) דין פרוטוקול שנרשם בהתאם לסעיף קטן (ב) כדין הודעה שנרשמה בהתאם לסעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) והסעיפים 3 ו-4 לאותה פקודה חלים עליו.

סעיף 18 - נתקבל

סעיף 19:

- (א) מעביד שעבר אחת העבירות האלה -
  - (1) פיטר עובד במשכורת שחובת שירות במילואים חלה עליו או צפויה לו בעתיד הקרוב, מתוך כוונה להתחמק מחובות שחוק זה מטיל עליו;
  - (2) לא טילם, בלי צידוק מספיק ותוך זמן המתקבל על הדעת, תגמול מן תמורת תגמול לפי חוק זה, דינו - קנס עד חמישים לירות ביחס לכל עובד שלגביו נעברה העבירה.
- (ב) אדם שעבר אחת העבירות האלה -
  - (1) הפרזע למפקח עבודה להסתמס בסמכויותיו;
  - (2) סירב להשיב למפקח עבודה על שאלה שהוא חייב להשיב עליה;
  - (3) לא ניהל פנקס תמורות תגמול לפי סעיף 17;
  - (4) לא רשם את הפרטים שיש לרשם בפנקס תמורות התגמול או רשם פרטים לא נכונים או לא סלאים;
  - (5) עבר על תקנות התקין שר העבודה על פי חוק זה, דינו - קנס עד חמישים לירות.

שר גר-ניב:

אנו מבקשים למחוק את הפסקה (1) בסעיף קטן (א): "פיטר עובד... מתוך כוונה להתחמק...". סעיף זה הועתק מחוק החיילים הסטוחררים. עם יס לו הצדקה רבה. כאן יגרום הדבר לסכסוכים רבים, היות ובדרך-כלל לא ידוע בדיוק מתי יהיה על העובד לצאת לשירות מילואים ובכל מקרה של פיטורים יצטרכו לדון - נוסף על העניינים האחרים - גם בשאלה אם אין הפיטורים מתנגדים לסעיף זה. אם הממשלה אינה תובעת את המעביד - רשאי האזרח עצמו לעשות זאת.

הי"ר ע. גוברניו:

אני מתנגד למחיקה. כי במקרה של שפל, יוכל מעביד לפטר כל מספר של עובדים שיתחזה עליהם ללכת לשירות מילואים ולקחת חרטים במקומם.

ג. טורנסקי:

נותן העבודה אינו יודע לפני כן מתי יהיה על העובד ללכת למילואים.

ישיבת ועדת העבודה
21.11.1951

היו"ר ע. גוברין:

אם הסעיף הזה לא יהיה - יתפך הענין
לסכסוך-עבודה גימיים ל.פל. אם ישנו
סעיף זה בחוק - יוצא הדבר מסמכותם של האיגודים המקצועיים וועדי-
הפועלים ועל-ידי-כך יהיו פחות סכסוכים בין פועלים ונותני-עבודה.
עובדים לא יגישו בכל עת טפס נגד המעבידים, כי לעובד עצמו לא תצמח
מכך כל תועלת - 50 הלידות שעל המעביד יהיה לשלם ילכו לקופת הממשלה.

סר בר-ניב:

לפני שהעובד יוכל להגיש את התביעה,
הוא צריך יהיה לקבל אישור סר-העבודה
סעיף. לכן ענין בתביעה זאת. אין זה נעים לך לאשר סדי פעם בפעם ענין
זה. על התביעה מוטלת החובה להוכיח שהפייסורים היו מתוך כוונת התחמקות,
ואם העובד לא יוכל להוכיח זאת - לא יהיה מקום לתביעה.

היו"ר ע. גוברין:

בסעיף 22(ב) כתוב שעל המעביד הראיה
שהפייסורים לא באו מתוך כוונה להתחמק.

סר בר-ניב:

סעיף 22 מדבר על הצד האזרחי של הבעיה.
בסעיף העונשים ההוכחה על התובע, במספס
האזרחי - על המעביד. יש הבדל בין חפירות. האזרחיות ובין התביעות
הפליליות. בתביעה אזרחית אם המעביד טוען שהוא פייסר את העובד מתוך
סיבה אחרת ולא מתוך כוונת התחמקות - לא קשה לו להוכיח זאת.

היו"ר ע. גוברין:

איפה ישנו סעיף האומר שאסור לפטר עובד
תוך כדי ירותו במילואים?

ט. בז'רנו:

אם מגיע זמן פיטוריו - מדוע אסור לפטר
אותו?

סר בר-ניב:

בחוק החיילים המיוחדים ישנו סעיף
המדבר על שירות חלקי. אפשר היה לפתור
את הבעיה על-ידי הכללת השירות במילואים בתוך המסגרת של "שירות חלקי".
אולם הכוונה שם היתה אחרת. אני מציע תיקון שאומר שהודאות הסעיפים
(א), (ב) ו-(ג) בסעיף 41 לחוק החיילים המיוחדים אינו חל על שירות
במילואים.

א. טומסק:

אם כי מבחינה טכטית ישנו הבדל בין
תביעה פלילית ותביעה אזרחית - הרי
למעביד אין זה טובה. אני חושב שבשני המקרים צריך לקבוע טחובת ההוכחה
חלה על אותו צד - ואינני קובע כרגע מספרות על איזה צד תוטל החובה.
אני רוצה לעמוד על ליקוי נוסף, המלים:
"בעתיד הקרוב" הבאות בסעיף 19(א)(1). אני מבקש לקבוע את הזמן - 6
או 8 שבועות - אבל לא להטאיר את המלים: "בעתיד הקרוב" כי אין הן אומרות
הרבה.

אני מקבל, אפוא, את הצעת היו"ר להטאיר
את הסעיף, אולם במקום המלים "בעתיד הקרוב" - לקבוע את התקופה.

ט. בז'רנו:

אני חושב שהסעיף הזה הוא סיותר. הסעיף
הזה איננו מגן על הפועל - כי הוא
מקבל בלאו הכי מה שהחוק בותן לז.

א.ב.

ישיבת ועדת העבודה
21.11.1951

היו"ר ע. גונדרמן:
השאלה היננה אם הפועל מקבל את המסכורת.
זוהי שאלה עקרונית של עצם פיסוריו
מעבודתו. אנו רוצים שלא יקרו תקדימים בארץ בעניין זה.

ט. בז'רנו:
אין אני רוצה ליצור מוטב חדש למשא-ומתן
זה הקיים עם ההסתדרות בקשר לפיסורים של
עובד. ישנם סוגים רבים ושונים של אנשים שאסור לנגוע בהם: נכי מלחמת
השחרור וכדומה. עכשיו ייווצר סוג חדש של אנשים שאסור לפטר אותם: הם
עולים להיקרא למילואים. כל אדם חייב בשירות מילואים, ואני בדעה שיש
למחוק את הסעיף הזה.

ג. טברסקי:
אני מציעה לכתוב: "זמן קיבל הודעת
התייצבות ועד ליום שחזר".

ב. טינץ:
אני מצטרף לדעתו של חבר הכנסת טוסטק.

א. טופ:
אני שואל: אם אדם מקבל עובד לתקופת-
נסיון של מספר חדשים, ובתוך התקופה
הזאת נקרא העובד למילואים. מה דינו אז? הוא הרי עזב את עובד
קבוע, והמדינה הוא על עובדים המקבלים מסכורת - כלומר: עובדים קבועים.

היו"ר ע. גונדרמן:
במקרים כאלה ישנם סידורים שונים. זוהי
אחת הסוגיות שאותן אין החוק הזה חייב
להבטיח. ישנן עוד בעיות מסוג זה, למשל: אם קרתה לעובד תאונה בזמן
שירותו במילואים, האם חייב המעביד לשלם לו פיצויים? אם נוצרה את הסעיף
הזה יאטימו גם העובדים וגם המעבידים את הכנסת, כי יאיר חלל ריק.

סר בר-ניב:
בענין הפיסורים לפני העובד יצא
למילואים, ישנו תקדים בחוק עבודת נשים.
בשני המקרים אין רוצים שהעובדים - במשך זמן העדרם מהעבודה - יהיו
נתונים לחשש ולפחד שכאשר ירצו לחזור לעבודה, לא יהיה להם מקום-עבודה.
אם העוכה יהיה מתוך דאגה כזו במשך תקופת שירותו במילואים - תסבול מכך
המדינה.

אשר להצעה לקבוע מועד מסויים, אני חושב
שאין לה ערך. כי אם המועד יהיה חדשים לפני לכתו למילואים - יפטר
אותו המעביד יום לפני כן.

החלטות: להשאיר את הסעיף 19(א)(1) כפי שהוצע.

המזכירות: לחבר הכנסת בז'רנו - למחוק את הסעיף;
לחבר הכנסת א. טוסטק - לקבוע מועד מסויים במקום המלים:
"בעתיד הקרוב".

א. טופ:
אשר לסעיף 19(א)(2) המדבר על התשלום -
אני שואל: מה ההבדל בין תשלום זה
ובין שאר התשלומים?

סר בר-ניב:
ישנו הבדל בין תשלום שכר בעד עבודה
שעשית, ובין זכות סוציאלית שהחוק
סקנה לה.

א.ב.

ישיבת ועדת העבודה
21.11.1951

כאן אין זאת האלה של קנס - כאן
על הטעביר לשלם לעובד את הטביע

א. טרופ:

לו.

היו"ר ע. גונדין:
אם סוסלת על אורה חובה לעשות
סהו - והוא אינו טקיים את החובה,
סטילים עליו קנס בתור עונש. אין זה פוטר אותו מלשלם אחר-כך את
החובה עצמה.

טעיה 19(א)2 - נתקבל

לחבר הכנסת א. טרופ.

מסוייגרת:

טעיה 20:

"חברה, אגודה שיתופית או כל חבר אנשים אחר שעברו את
אחת העבירות האמורות בטעיה 19, רואים כאחראי לעבירה
גם כל חבר הנהלה, מנהל או פקיד של אותו חבר אנשים
ואפשר להביאו לדין ולהענישו כאילו עבר הוא את העבירה,
אם לא הוכיח אחד טביי אלה:
(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
(2) טנקס כל האמצעים הנאותים כדי להבטיח שהוראות
חוק זה בקשר לעבירה הנידונה יקויימו."

טעיה 20 - נתקבל

טעיה 21:

"(א) בטטפט טבו נאטם אדם נעבירה על פי טעיה 19(א)2
הזכות בידי העובד או בידי מי שיש לשלם לו את
תמורת התגמול, הכל לפי העניין, לטעון ולחקור
עדים, ורשאי בית הטטפט, לפי בקשת העובד או לפי
בקשת מי שיש לשלם לו את תמורת התגמול, לחייב את
הנאטם לשלם את התגמול או תמורת התגמול שהנאטם
היה חייב לשלם ולא עשה כן;
(ב) החלטת בית הטטפט הטחייבת את הנאטם בתשלום, כאמור
בטעיה קטן (א), דינה, בכל הנוגע להוצאה לפועל,
כדין פסק דין סופי של בית טטפט סוטטן, לטובת
העובד או לטובת מי שיש לשלם לו את תמורת התגמול,
הכל לפי העניין."

מר בר-ניב: כאן אנשים לצדק את התביעה הפלילית
ואת התביעה האזרחית, בכדי למנוע
כפילות. לכן כתוב כאן: "לפי טעיה 19(א)2". כאן סדנר דק על
האטמה של אי-תשלום, וצריך אטנא לדאוב לכך. הכסף יוחזר לעובד.

ט. בז'רנו: האם הכוונה ב"החלטה סופית" היא שאין
הנידון יכול לערער עליה?

מר בר-ניב: לא. הטוטג של "החלטה סופית" בא דק
כדי להבדיל בין החלטות-ביניים המוצאות
על-ידי בתי-הטטפט. כלומר: סטנייתן פסק-הדין הזה - גטר בית-הטטפט
את תפקידו בטאלה זאת. העירעור יכול להתקבל.

טעיה 21 - נתקבל

ישיבת ועדת העבודה
21.11.1951

סעיף 22:

(א) פיקר מעביד עובד במסכורת שחובת שירותו במילואים חלה עליו או צפויה לו בעתיד הקרוב, מתוך כוונה להתחמק מהחובות שחוק זה מטיל עליו, ולאחר הפיטורים התייצב העובד ושירת במילואים, לא יהיה לפיטורים כל תוקף חוקי בכל הנוגע לחוק זה, וכל הזכויות הנתונות לפיו לעובד יעמדו בעינם כאילו לא פוטר והוסיף לעבוד אצל אותו מעביד עד תום שירותו במילואים כאמור;

(ב) התעוררו חילוקי דעות בקשר לסעיף זה, על המעביד הראיה שהפיטורים לא באו מתוך כוונה להתחמק מהחובות שחוק זה מטיל עליו.

ס. בורגנו: כאן כתוב: "עובד במסכורת", כלומר: חדשית. כאן תהיה התקוממות של הפועלים, מפני שטבטיחים רק את הפקידים. הערה זאת מתייחסת גם לסעיף 19 שבו מטפל סעיף 22.

הי"ר ע. גוברין: בזמנו דיברנו על הדבר הזה והאמרנו את הענין פתוח עד לבירור עם שרת העבודה. אני מציע להשאיר את הסעיף הזה פתוח עד שנשמע מה הענין.

יש לי עוד שאלה: אין כאן סנקציה, ולא כתוב כאן מה יקרה אם המעביד לא יחזיר את העובד לעבודה אמרי שבית-המספר ימסוק שעליו לעשות כן.

ס. בורגנו: הסעיף הזה הוא חלק מן הסעיף 19(א)(1), ולכן אני מציע למחוק גם אותו כפי שהצעתי למחוק את הסעיף הקודם.

שר בר-ניב: השאלה היא: האם הפעלת סעיף 22 קטורה בתביעה פלילית קודמת או לא? לפי דעתי - לא. אני חושב אפוא שאפשר להשאיר את הסעיף הזה.

סעיף 22 - נתמבל

המליצה: לחבר הכנסת ס. בורגנו - למחוק את הסעיף לחבר הכנסת א. שוסטק.

סעיף 23:

"מעביד ועובדיו, או מעביד בלבד, שנהגו לשלם תשלומים לקופת תגמולים או לקופת פנסיה או לקופה או לקרן כיוצא באלה, יהיו המעביד והעובד הזכאי לתגמול לפי חוק זה, או המעביד בלבד, הכל לפי הענין, חייבים לשלם תשלומים לאותה קופה או לאותה קרן בעד פרק הזמן שהעובד שירת במילואים, כאילו העובד לא שירת במילואים והוסיף לעבוד."

סעיף 23 - נתמבל

סעיף 24:

"תקופת ההתייטנות לכל תביעה על פי חוק זה, בין אזרחית ובין פלילית, היא שלוש שנים."

סעיף 24 - בתקבל

סעיף 25:

"לענין חוק זה דין עובד המדינה כדין כל עובד אחר."

סעיף 25 - בתקבל

סעיף 26:

"בחבורת עובדים, בין שהיא גוף מאוגד ובין שאינה גוף מאוגד, רואים את כל אחד מבני החבורה כעובדו של האדם שמסר לחבורה את העבודה, אם היו רואים אותו כך אילו היה קיים קשר ישיר בינו ובין כל אחד מבני החבורה."

סר בר-ניב:

אני רוצה להסביר את הטלה: "אילו" לא תמיד מכיר נותן העבודה את כל עובדיו. לפעמים הוא מוסר עבודה לראש קבוצה של עובדים, והלה מחלק את התפקידים בין עובדיו. נשאלת השאלה: מי הוא המעביד של עובדים אלה: האם האדם הנותן את העבודה, או הקבלן - ראש הקבוצה? אם נותן העבודה מתערב בשעות העבודה ובתנאי-העבודה של הפועלים - הרי שהוא המעביד שלהם, אולם ברוב המקרים מוסר נותן העבודה לראש הקבוצה את העבודה, וטטיל עליו לגמור אותה תוך תקופה מסויימת. אין הוא מתעניין באיזו שעה באים הפועלים לעבודה ובאיזו שעה הם מסיימים אותה; אין הוא מתעניין בכלי-עבודתם של הפועלים וכו', ובמקרה זה המעביד הוא הקבלן הבא בטבע ישיר עם הפועלים. הוא מטלם להם את טשבורתם, ומטנו הם מקבלים את הוראותיהם.

א. שוסטמן:

מה בקשר לחברה או לאגודה שאינה רשומה? במקרה זה הפועלים אינם עובדים תחת ידו של נותן עבודה אחד, אלא אחדים.

היו"ר ע. גוברין:

במקרה זה אחראי כל אחד מנותני העבודה באופן נפרד. במקרה שהעובד מגיש תביעה, הוא מגיש אותה נגד כל המנהלים - על אותו סופס.

אני מציע לחברי הוועדה להשאיר את הסעיף כסו שהוא. אם להיכנס לפרטים - הרי דרוש חוק מיוחד לענין זה, ואי-אפשר לפרט הכל במעיף כאן. אם נשאיר את הסעיף כפי שהוא כאן - ניתן קצת חופס לטופס בית-הדין-העליון שיקבע לפי שיקול דעתו, בעוד שאם נקבע סטטות בחוק - הרי שידיו של הטופס תהיינה כבולות, ואנו לא נוכל למצות את כל הפרטים. כל מה שנוסיף בענין זה - נגדע.

א. תבורי:

אני מצטרף לדעתו של היו"ר.

סעיף 26 - בתקבל

טעין 27:

מי שמרצה עונש מאסר בפרק הזמן שבו הוא משרת במילואים, יאבד, לתקופת מאסרו, את זכויותיו לכל תשלום לפי חוק זה.

א. שווארט: מדוע על העובד לשלם פעמיים: גם במאסר וגם אצל המעביד?

ה. ברנר: הטעין הזה אינו הגיוני. משרת החוק לאפסר לאדם ללכת למילואים. ברגע שהוא הולך למילואים - הענין נגטר.

א. שווארט: שאלה שניה: אם אדם היה במילואים 6 שבועות ויטב שבועיים מהם בבית-הסוהר - האם ינכו לו מסכרו? שאלה אחרונה: מה על אשתו וילדיו של העובד, מדוע הם חייבים לסבול?

ה. שרי: הטעין הזה מקורו בטעין אחד בחוק שירות יוצא-צבא אשר בסדרתו במילואים היה כלוא על עבירה על-פי פסק-דין של בית-דין צבאי או של בית-משפט או נעדר מהשירות ללא צידוק מספיק, הרי בחישוב זמן השירות אין רואים את תקופת כליאתו או היעדרו, כאסור, כתקופה שבה מילא חובת שירות מילואים. מדוע חייבת המדינה לשלם לאדם שעבר עבירה?

א. תבורי: הגיון הצורך של טעין 7 הנ"ל אינו מוטל בספק, והרי גם בחיים האזרחיים נהוג כך. המעביד לא ישלם לעובד נעד התקופה שהאחרון יזנב בבית-הסוהר על עבירה שביצע, הוא הדין בשירות מילואים.

היו"ר ע. גוברין: הריכוח הזה כבר התנהל פעם בכנסת. שם היה גם דיון בשאלה מה הינך לשלם לאדם המשרת במילואים ונהג ללא היתר, קרתה לו תאונה, הוא הרג 3 אנשים ובעצמו נשאר נכה, האם עובד זה צריך לשלם לו פיצויים או לא?

נעד התקופה שהעובד משרת במילואים - הוא מקבל את התשלום, ונעד הזמן הנוסף שהוא יוטב בבית-הסוהר - לא יש הבדל בין צבא רגיל ובין שירות במילואים, והטעין בא בכדי למנוע נעד עבירות.

א. שווארט: דוקא מטום שיש הבדל בין שירות רגיל בצבא ובין שירות במילואים לא היה צריך להכניס זאת.

היו"ר ע. גוברין: ברצוני רק להוסיף שאין כאן מקום לדבר על דיווח של המעביד. המעביד לא ירויח מכך, כי העובד בכל-זאת איננו עובד. אין כאן שאלה של רווח למעביד.

א.ג.

ישיבת ועדת העבודה
21.11.1951

סעיף 28:

" חוק זה אינו בא למעט שכל זכות הנתונה לעובד לפי חוק, הסכם קולקטיבי, חוזה עבודה או נוהג.

היו"ר ע. גוברנין:
אני מציע לחוק סעיף זה. כיון אין כל סידור בענינים אלה. כוונת החוק היא להכניס סידור - אולם על-ידי הטעיף הזה נעשה ההיפך.

היו"ר ע. גוברנין:
כאן כתוב שהחוק אינו בא למעט כל זכות. היתה פעם הצעה לכתוב במקום המלה: "למעט" - את המלה: "לגמל", אולם הצעה זו נדחתה. אני מציע להשאיר את הטעיף.

סעיף 28 - בתוספת

המזליגות: לחבר הכנסת ט. בז'רנו - לחוק את הסעיף 28.

סעיף 129

" סר העבודה מסונה על גביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

סר בר-ניב: יש לנו תוספת לסעיף זה:

אין-תלות
חוק החיליים
המיוחדים (החזרה לעבודה)
תש"ט-1949.

29. הוראות הסעיפים הקטנים (א), (ב) ו-(ג) לסעיף 41 לחוק החיליים המיוחדים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949, לא יחולו על עובד המסרת במילואים אף אם הוכרז אותו שירות כשירות חלקי לצורך החוק האמור.

סעיף 29 - בתוספת

סעיף 30:

" תוקפו של חוק זה הוא מיום א' בתשרי תשי"ב (1 באוקטובר 1951).

סר בר-ניב: אני מבקש להשאיר את התאריך פתוח עד לאחר שיסתיים הדיון הסופי בחוק.

הדיון בסעיף 30 - בפתוח

היו"ר ע. גוברנין:
אני נועל את הישיבה. הישיבה הגאה תתקיים ביום ד' הבא - 28.11.1951 - בשעה 8 בבוקר. הישיבה סגורה.

(הישיבה נועלה בשעה 11.15)..